

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

VIDURINIO UGDYMO MENŲ ISTORIJOS PROGRAMA

Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų
42 priedas

Bendrają programą rengė:

Doc. dr. Lolita Jolanta Piličiauskaitė, Ugnius Vaiginis

Turinys

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS	2
4. Menų istorijos dalyko paskirtis	2
II SKYRIUS. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	3
7. Menų istorijos dalyko tikslas	3
8. Vidurinio ugdymo uždaviniai	3
III SKYRIUS. KOMPETENCIJŲ UGDYMAS	3
10. Pažinimo kompetencija	3
11. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija	4
12. Kūrybiškumo kompetencija	4
13. Pilietiškumo kompetencija	5
14. Kultūrinė kompetencija	5
15. Komunikavimo kompetencija	5
16. Skaitmeninė kompetencija	5
IV SKYRIUS. PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI	5
17. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)	5
18. Meno pažinimas ir vertinimas (B)	6
19. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)	6
V SKYRIUS. MOKYMO(SI) TURINYS	7
20. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė	7
21. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė	8
VI SKYRIUS. MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS	10
22. Vertinimas menų istorijos pamokose	10
VII SKYRIUS. MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS	12
26. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės	12

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Menų istorija yra įvairias meno rūšis, dalykus bei meno pažinimo veiklas integruojantis dalykas, asocijuojamas su šiais menais ar jų formomis – muzika, daile, teatru, šoku, medijų menu ir kt. Menų istorija, tampriai besisiejanti su minėtais dalykais padeda mokiniui ugdyti pagrindines meno istorijos kompetencijas pažinimo būdu (lankantis muziejuose, koncertuose, parodose, spektakliuose, kūrybinėse laboratorijose, seminaruose ir kt.) bei virtualiai, kai dalyko metu „keliaujama“ meninėmis epochomis nuo senųjų civilizacijų iki mūsų dienų. Sinchroninis meno istorijos pažinimas, meno kūrinį neatsiejant nuo to laikmečio konteksto (istorijos, mokslo, meno, estetikos bei etikos, politikos situacija) padeda geriau suprasti meno epochų ypatumų susiformavimo priežastis, šiuolaikinės visuomenės virsmus, o pačiam mokiniui meno būdu pažinti save ir skleisti savo asmenybės kūrybinį pradą.

2. Menų istorija yra žmonijos socialinės, kultūrinės patirties, mokslo atradimų atspindys, padedantis meno būdu pažinti, tyrinėti ir vertinti pasaulį. Matant, skaitant ir klausant meno kūrinius galima asmenybę paskatinti rasti priimtinių saviraiškos būdų, aktualizuoti savo individualius polinkius ir interesus, o meno potyrių sukeltų refleksijų būdu išmokti kritiškai vertinti artefaktus, diskutuoti aktualiomis temomis ar rasti atsakymus į svarbius klausimus. Menas lydėjo žmonią nuo priešistorės laikų, tad jo kaip istorijos, mokslo, bendražmogiškų vertybių atspindžio pažinimas padeda besiformuojančioms individualybėms ne tik suprasti senųjų meninių epochų ypatumus, jų susiformavimo priežastis, pajauti sukurtų meno šedevrų vertę, bet skatina tapti meno mylėtojais, gebančiais orientuotis praeities ir dabarties meno pasaulyje. Tad menų istorija – tai pagrindinių meno formacijų ir jų žymiausių meno kūrėjų bei vertybių pažinimas, refleksija, ši procesą paverčiant asmeninių kompetencijų puoselėjimo galimybe.

3. Menų istorija, siedama skirtingas meno rūšis bei dalykus, galimus pažinti tiesiogiai bei virtualiai, sudaranti mokiniui galimybes meno būdu pažinti save, o mokytojui – formuoti mokinio pagrindines bendražmogiškas vertybes, kuria mokamąją, ugdomąją, kultūrinančią, auklėjamąją ir socializuojančią vertę. Dalykas atveria mokinio asmenybei naujas meno pažinimo erdves, ugdo meno vertės pojūtį, emocinį raštingumą, atskleidžia istorinio laikmečio ypatumų poveikį ir jo supratimą meno kūrinių gimimui ir gyvavimui. Vykdam menų istorijos kūrybinius projektus turtinamos ne tik mokinio žinios, dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai, bet ir ugdoma atsakomybė, planavimas, kritinis, analitinis mąstymas, kritinis vertinimas, disciplina, ypač svarbūs realiose gyvenimo situacijose. Meno renginių lankymas, kritinių recenzijų rašymas ir įvairių kūrybinių projektų realizavimas, diskusijos, paskatintos meno kūrinių suvokimo, padeda suprasti integralaus ir kontekstualaus mokymo reikšmę, skatina pažinti save ir rasti atsakymus į III-IV gimnazijos klasės amžiaus tarpsniui aktualius klausimus.

4. Menų istorijos dalyko paskirtis – sukurti sąlygas ir galimybes mokiniams meninių formacijų, jų žymiausių kūrėjų bei kūrinių pažinimo, vertinimo bei refleksijų būdu ugdyti asmenines kompetencijas, patiriant susiliejimo su menu džiaugsmą. Svarbu padėti mokiniui išmokti atpažinti meno kūriniuose meninės epochos bruožus, plėsti estetines patirtis bei meninį akiratį, suprasti meno šedevrų susiformavimą paskatinusias priežastis, pasisemti asmeniškai naudingos patirties pažįstant žymių kūrėjų gyvenimus ir suprasti, kad menas gali padėti pažinti save ir pasaulį net ir neturintiems akademinio meninio lavinimosi patirties. Menų istorija gali padėti objektyvizuoti ir kitų dalykų – istorijos, literatūros, etikos, pilietinio ugdymo, geografijos, dorinio ugdymo mokymąsi. Tai jaunų asmenybių meninės patirties (meninių formacijų, jų kūrėjų ir kūrinių pažinimo, vertinimo, aktualių refleksijų, kūrybinių projektų bei pan.) ir meninio poreikio nagrinėjamos epochos estetinio vertybinio fono kontekste ugdymas ir plėtotė, skatinanti meno suvokimą paversti kasdieninio gyvenimo dalimi.

5. Menų istorijos pradžmėnų mokiniai įgyja integraliai pradinėje ir pagrindinėje mokykloje per muzikos, dailės, teatro ir šokio pamokas; III–IV gimnazijos klasėse Menų istorija yra pasirenkamasis dalykas.

6. Menų istorijos bendrąją programą sudaro: menų istorijos ugdymo tikslas ir uždaviniai, dalyku ugdomų kompetencijų raiškos aprašas, pasiekimų sričių aprašai, dalyko mokymo(si) turinys,

pasiekimų lygių požymių aprašai ir pasiekimų vertinimas. Menų istorijos bendrojoje programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A), Meno pažinimas ir vertinimas (B), Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C). Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant vidurinio ugdymo programą. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškam žinių ir supratimo įgijimui, gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymui. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (I), patenkinamas (II), pagrindinis (III) ir aukštesnysis (IV). Kiekvienas pasiekimo lygio požymis nurodo mokinio rodomus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos įgytos žinios ir supratimas, išugdyti gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

7. Menų istorijos dalyko tikslas – ugdyti kūrybingą, įvairių meno epochų kūrinių suvokimui atvirą, kritiškai mąstančią, emociškai raštingą ir savo nuomonę kuriančią asmenybę, sudarant jai sąlygas tapti įvairių meno rūšių suvokėja, gebančia priimti ir patirti meno įvairovę, turinčia reikiamų žinių, mokančia gaunamas patirtis pritaikyti asmeninėms kompetencijoms ugdyti bei puoselėjančia poreikį meną paversti asmeninio tapatumo dalimi.

8. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami menų istorijos ugdymo tikslo mokiniai:

8.1. patiria poreikio grožiui ir menui patenkinimą ir džiaugsmą, plečia supratimo apie meną ribas, patiria meno sukeltų refleksijų poveikį bendražmogiškų vertybių įsisąmoninimui bei emociniam raštingumui, mokosi kritiškai vertinti meno kūrinius, tamprina asmeninius ryšius su įvairiomis meno rūšimis ir formomis;

8.2. realizuoja bendravimo ir bendradarbiavimo (dalijimosi gerąja patirtimi) poreikį, ugdo(si) veikimo kartu gebėjimus, dalinasi asmeniniu požiūriu į įvairias meno epochas, juose gyvenusius kūrėjus bei jų sukurtus meno kūrinius, drauge atskleiddami savo asmenybės brandą, puoselėjamas vertybes ir kurdami dvasinį tobulėjimą skatinančias menines patirtis;

8.3. sąmoningai renkasi įvairių meno rūšių patirtis, plečia savo sociakultūrinį akiratį bei kuria savitą meninę, kultūrinę tapatybę;

8.4. ugdomi įvairių meno epochų kūrinių patirties poreikį, tyrinėja įvairių pasaulio meno istorijos sandų pagrindinius bruožus, jų susiformavimo priežastis, turinčias įtakos mokinio meninio skonio, estetinių patirčių bei asmeninių kompetencijų plėtrai;

8.5. puoselėja įgytus gebėjimus atpažinti, analizuoti, vertinti įvairiose epochose sukurtus meno kūrinius, moka suprasti, paaiškinti jų (kūrinių) socialinius ir kultūrinius kontekstus, būdingų bruožų susiformavimo priežastis, reflektuoja asmeninius potyrius;

8.6. puoselėja pagarbą savo šalies meno bei kultūros tradicijoms, tautiniam paveldui, apibūdina jų istorinę raidą, geba suprasti jų reikšmę, ugdomi poreikį tapti menui imliu visuomenės nariu;

8.7. patiria, apibendrina ir reflektuoja įvairių meninių epochų daugiasluoksniškumą ir įvairiapusiškumą, atpažįsta ir identifikuoja kitų šalių menui būdingus bruožus, ugdomi pagarbą ir empatiją;

8.8. analizuoja, apmąsto, vertina, pagrindžia ir paaiškina įvairių meno rūšių poveikį ir svarbą žmonijos vystymuisi;

8.9. analizuoja meno kūrinius ir tekstus apie meną, formuluoja aiškius jų vertinimus.

III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

9. Įgyvendinant Menų istorijos bendrąją programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą Etninės kultūros dalyku.

10. Pažinimo kompetencija. Mokiniai pažinimo kompetenciją per Menų istorijos pamokas

ugdosi įgydami žinių apie meną nuo priešistorinių laikų iki mūsų dienų. Tyrinėdami, pažindami ir kritiškai vertindami meno kūrinį, įvairias meno raiškas, kūrėjų ir atlikėjų gyvenimus bei meninių epochų ypatumus jie išvardija ir plečia savo poreikius bei ugdo meno teikiamos naudos suvokimą. Pažinimo kompetencija leidžia pažinti save ir pasaulį įvairių istorinių meno, kultūrų ir apraiškų kontekste. Pamokų metu svarbios ne tik žinios, bet ir poreikio formavimas meną tyrinėjant tiesiogiai ir netiesiogiai, t. y. lankantis parodose, koncertuose, spektakliuose, performansuose, neformaliose aplinkose. Kontaktiniu ar virtualiu būdu susilietus su menu svarbus ne tik dalykinis pasirengimas, kritinio požiūrio ugdymas, bet ir asmeninės refleksijos, diskusijos, tenkinančios mokinių intelektualius ir emocinius poreikius, turinčius įtakos jų ateities gyvenimui. Pamokų metu mokiniai susipažįsta su menų istorijos žiniomis, profesionaliais terminais, naudoja naujas žinias analizuodami, tirdami ir kritiškai vertindami meno epochas bei jų palikimą. Keldami aktualius klausimus interpretuoja, o gebėdami sieti bei palyginti įvairių menų istorijos sričių formas, kuria vientisą pasaulėvaizdį. Mokiniai susipažįsta su menų istorijos pagrindais, įsisavina meno epochų skirtumus, išmoksta komentuoti pateiktus artefaktus ir diskutuoti istorinio konteksto temomis. Toks menų istorijos pažinimas formuoja kognityvinius, analitinius mokinių gebėjimus, moko suvokti nuolatinę meno kaitą ir skatina tapti menui imliu visuomenės nariu.

11. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Drauge patirdami, analizuodami, diskutuodami, vertindami ir sprenddami kūrybines problemas mokiniai puoselėja gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti. Dalindamiesi meno kūrinių sukeltais potyriais, vertinimais, asmeninėmis išvalgomis mokiniai mokosi išreikšti save, suprasti ir gerbti vienas kitą, diskutuoti, ugdo socialinį bei emocinį raštingumą, mokosi kurti tvarių tarpusavio santykių dermę. Menų istorijos dalyko mokymasis plečia žmogaus meninį išprusimą, socialumą, visuomenės ir meno vienovės suvokimą. Meninė savirefleksija, diskusijos aktualiais klausimais, savo kritinio požiūrio pozicionavimas, meno epochos, jos kūrinių bei kūrėjų gyvenimo analizė ir suvokimas vysto analitinius, kultūrinius, socialinius, psichologinius (pvz. identiteto formavimas) gebėjimus. Meno pažinimas veikia kaip asmenybės emocinės ir elgesio savireguliacijos būdas, nes žvelgiant į meno kūrinį per „Menamo herojaus“ prizmę dažnai galima reflektuoti save – tokiu būdu tampa svarbus meno kalbos pažinimas, padedantis mokiniui argumentuoti asmeninius potyrius, atskleisti vertybines nuostatas, diskutuoti asmeniškai aktualiais klausimais. Suvokdami meno kūrinius ir mokydamiesi juos vertinti mokiniai mokosi įgyvendinti iškeltus tikslus, vaidmenis, suprasti prisiimtą atsakomybę, ugdo organizuotumo gebėjimus – iškelia tikslus, numato uždavinius, tikslingai ieško ir kaupia informaciją, įgyvendina ir pristato meno kūrinio ar renginio recenzijas. Veiklos planavimas, užduočių įveikimas, nuomonės pozicionavimas motyvuoja mokinius tapti imliu menui, tobulėti asmeninėje ir būsimoje profesinėje veikloje. Meno renginių lankymas moko mokinius kultūrinėse erdvėse elgtis atsakingai, suprasti buvimo parodose, koncertų ar spektaklių salėse tvarką. Bendravimas su meno sričių profesionalais motyvuoja atsakingai elgtis reiškiant nuomonę, moko konstruktyviai spręsti iškilusius tarpasmeninius konfliktus. Meno kūriniai supažindina mokinius su tinkama gyvensena, moko valdyti sveikos gyvensenos rizikas.

12. Kūrybiškumo kompetencija. Ugdymas menų istorija su kūrybiškumu siejamas per meno kūrinių pažinimą, meno sukeltų refleksijų formų organizavimą bei kritinio vertinimo puoselėjimą. Meno pažinimas prasideda nuo nuostatų (pripažinti savo kūrybinius gebėjimus bei paties meno reikšmę, būti atviram įvairioms meno formoms, išsakyti savo nuomonę, suprasti meninę kūrybą kaip svarbią ir prasmingą veiklą), gebėjimų (orientuotis menų istorijoje, atpažinti meno epochai būdingus bruožus, jų susiformavimą lėmusias priežastis, išvelgti problemas, savarankiškai mąstyti, kelti naujas idėjas, kurti individualų įvairių meno rūšių vertinimo požiūrį, lankyti meno renginius ir juose tinkamai elgtis, įgyvendinti kūrybines idėjas ir jas įvertinti); žinių ir supratimo (kaip vyksta meno kūrybos procesas, kokie yra įvairių meno rūšių kūrybos etapai, kokios naudojamos išraiškos priemonės, techniniai sprendimai ir resursai jiems įgyvendinti) ir realizavimo. Meno istorijos dalykas yra skirtas mokiniams, nesiejantiems savęs su menine raiška (muzikavimu, tapyba, vaidyba ar šokiu), tačiau norintiems pažinti meną, jo vystymosi istoriją ir to pažinimo būdu kurti savęs kaip meno žinovo ir vertintojo tapatumą. Dalykas padeda mokiniams realizuoti savo kūrybines galias – kelti kūrybinius klausimus, surinkti ir įvertinti reikalingą informaciją, kelti įvairias idėjas, diskutuoti, numatyti ir pagrįsti kūrybinius sprendimus, įvertinti menines patirtis ir suprasti jų reikšmę. Kūrybiškumas Menų

istorijos dalyke atsiskleidžia kūrybiškai pristatant savo menines impresijas, recenzijas, požiūrius, juos diskutuojant ir reflektuojant.

13. Pilietiškumo kompetencija. Menų istorijos dalyko metu pilietiškumo kompetencija ugdoma per įvairiose Lietuvos meninėse formacijose sukurtus kūrinius, jų turinį, savitus bruožus ir simbolinę prasmę. Pamokų metu mokiniai mokomi suprasti ir pažinti skirtingų epochų meninius sprendimus bei tautinės savimonės žinutes. Taip pat ugdomas gebėjimas atpažinti, analizuoti pilietiškus, patriotinius, istorinius, kultūrinius ir socialinius lietuvių tautos meno aspektus. Mokiniai pamokų metu mokosi saviraiškos teisių ir supažindinami bei mokosi suprasti, gerbti autorių teises. Dalyko metu ugdoma pagarba meno kūrinio originalui, supratimas apie plagiatą, autorines bei gretutines teises, jų reikšmę, etiško, legalaus kūrinių ir jų vaizdo ar garso įrašų panaudojimo svarbą. Įvairių laikotarpių, epochų, stilių, žanrų meno kūriniai padeda mokiniams suprasti meno vaidmenį visuomenės vystymesi, vertinti teigiamas ir neigiamas visuomenės transformacijas, jas lydinčias meno apraiškas, skatina formuoti asmeninę pilietinę nuomonę ir moko ją reikšti. Menų istorijos dalyko metu ugdoma pagarba savo šalies istorijai, kultūrai, menininkams ir jų kūrybai. Rengiamų diskusijų, aptarimų, debatų, žaidimų ir panašių renginių metu mokiniai puoselėja savo tautinį ir bendruomeninį identitetus, bendruomeniškai ir atsakingai prisideda prie klasės, mokyklos renginių (ypač susijusių su Valstybės šventėmis, lietuvių tautos kultūrinėmis tradicijomis), juos organizuoja ir dalyvauja.

14. Kultūrinė kompetencija. Menų istorijos pamokose kultūrinės kompetencijos yra tobulinamos meniniu ir kultūriniu išprusimu (žinios apie meną, istorines menines formacijas bei formas), poreikiu menui ir kultūrai formavimu (žinios, įgūdžiai, jų naudos suvokimas ir malonumo menu pojūtis) ir kultūrine savimone (vertybinės nuostatos). Pamokų metu mokiniai mokosi pažinti, analizuoti, kurti, vertinti meno kūrinius kaip svarbią žmonijos vystymosi bei visuomenės kultūros dalį, ugdomi meno kūrinių įvairovės supratimą bei mokosi įvairiomis formomis užmegzti tarpkultūrinį dialogą. Pamokų metu mokiniai pažįsta ir tyrinėja Lietuvos, Europos ir viso pasaulio meno istoriją, jos raidą, formuoja savo vertybines nuostatas, mokosi išvengti stereotipų, susipažįsta su pagrindinėmis muzikos, dailės, teatro, šokio ir medijų meno išraiškos priemonėmis. Mokiniai pagal savo išgales dalyvauja vietos klasės, mokyklos, vietos bendruomenės, miesto ar šalies meniniuose renginiuose, kuria jų recenzijas, rengia diskusijas, debatus ar atraktyvius žaidimus, kuriuose reiškiasi kaip kūrėjai, suvokėjai ir interpretuotojai.

15. Komunikavimo kompetencija. Meno istorijos pažinimas – tai trijų dalių – žinių apie meno istoriją, kultūrinės meninės savimonės ugdymo ir garsine bei vaizdine patirtimi grindžiamos komunikacijos – visuma. Pamokų metu mokiniai, naudodami šiuolaikines komunikacines technologijas mokosi analizuoti, suprasti, interpretuoti, vertinti, reflektuoti meno kūrinius praeities bei dabarties kontekstuose. Meno kūrinio refleksijos dalis skatina mokinius komunikuoti, atskleidžiant ne tik asmeninę poziciją, išpūdžius, bet ir kurti tinkamas komunikacijos formas, planuoti techninius ir žmogiškuosius resursus, surasti paveikiausias audiovizualinės komunikacijos priemones ir būdus, valdyti dalykui tinkamą meno rūšių žodyną, aiškiai formuluoti mintis, ir gebėti jas pagrįsti, pateikiant svarius ir etiškus argumentus. Pamokų metu išmokstama tikslingai, efektyviai komunikuoti, laikytis kalbos normų, kurti palankias aplinkas meno paskatintoms diskusijoms bei tyrinėti ir vertinti meno kūrinius bei artefaktus.

16. Skaitmeninė kompetencija. Menų istorijos pamokų metu mokiniai plečia savo informacinių technologijų kompetencijas, pažįsta virtualias meno bibliotekas, galerijas, muziejus bei audialaus meno medijų platformas, moka jomis naudotis. Savo meninėms refleksijoms pristatyti taiko informacines technologijas. Pamokų metu mokiniai ugdo sveiko, saugaus darbo su informacinėmis technologijomis įgūdžius ir gebėjimus. Ugdytiniai tyrinėja mokslo ir meno vienovę, interpretuoja meno istorijos kūrinių įvairiapusiškumą, daugiasluksniškumą, ir holistinio pasaulio suvokimo būdą ugdomi asmeninį tapatumą bei poreikį menui ir kultūrai.

IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

17. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A). Meno istorijos formacijų,

laikotarpių, epochų įvairovės, specifinių jų bruožų susiformavimo priežasčių, raiškos būdų ir estetinio dorovinio konteksto pažinimas skatina mokinius pamokų metu analizuoti įvairių meno rūšių kūrybą ir suvokti, kad ji nėra grįsta vien prigimtiniu talentu ar išskirtiniais gebėjimais, menine technika ar išraiškos priemonėmis, bet reikalauja nuolatinio, tikslingo ugdymosi ir visapusiško lavinimosi. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

17.1. Atpažįsta meninių epochų ypatumus, nusako reikiamos meno formacijos laikmetį bendrame istorijos kontekste, analizuoja, įvardija ir paaiškina jos susiformavimo priežastis (A1).

17.2. Pateikdamas pavyzdžių aiškina pagrindinius meno kūrinių ar artefaktų raiškos bruožus ir priemones, analizuoja, apibūdina meno kūrinio detales, interpretuoja jo meninius, kūrybinius, idėjinius sprendimus bei sociokultūrinius aspektus (A2).

17.3. Pagrįstai, nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, jo komponentus, idėjos ir raiškos harmoniją, apibūdina ir paaiškina meno epochų ir jos ryškiausių kūrinių bei artefaktų susiformavimo priežastis. Diskutuoja apie meno pažinimo reikšmę asmeninės patirties, poreikių bei bendražmogiškų vertybių formavimosi kontekste (A3).

18. Meno pažinimas ir vertinimas (B). Tiesiogiai matydami, klausydami, liedsdami ir analizuodami meno kūrinius parodose, koncertuose, spektakliuose ar virtualiose meno platformose, mokiniai atpažįsta įvairias meno rūšių raiškos priemones, būdingus elementus, technologijas, jas tyrinėja, interpretuodami, vertina ir komentuoja meno kūrinių esmę, prasmę ir vertę žmonijos vystymuisi. Meno kūrinių pažinimas atitinkamos meninės epochos ar dabarties kontekste, artefaktai, refleksijos bei diskusijos skatina mokinius pažinti save, rasti atsakymus į aktualius klausimus, atveria asmeninius polinkius, ugdo imlumą menui ir skatina ieškoti savitų saviraiškos būdų besikeičiančioje, šiuolaikinėje dinamiškoje visuomenėje. Šios pasikeitimų srities pasiekimai:

18.1. Atpažįsta ir įvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei geba jas interpretuoti ir vertinti asmeninės patirties kontekste (B1).

18.2. Analizuoja, atranda ir moka naudotis virtualiomis meno platformomis, meno bei kultūros institucijų, viešinančių renginius, internetinėmis svetainėmis ir bilietus į meno ar kultūros renginius parduodančiais portalais (B2).

18.3. Planuoja asmeninius laiko išteklius bei techninius resursus, reikalingus lankymuisi parodose, koncertuose, spektakliuose, performansuose. Laikosi tinkamo elgesio meno erdvėse reikalavimų bei taisyklių, susiedamas juos su asmeninėmis meno pajautomis bei refleksijomis. Atranda, pristato, vertina ir reflektuoja meno žanrą, keliantį daugiausia pozityvių meninių emocijų ir skatinantį juo domėtis (B3).

19. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C). Meno kūrinių suvokimo paskatintų refleksijų (recenzijų, diskusijų, debatų ir pan.) kaip šiuolaikinės komunikacijos su praeitimi, pateikimas, padeda mokiniams atpažinti ir suprasti įvairiais meno laikotarpiais sukurtų kūrinių bruožus, pagrindines jų idėjas, raiškos ir technologijų harmoniją. Vertindami meno kūrinius mokiniai išmoksta diskusijų kultūros, argumentuotai reikšti savo nuomonę ir gerbti kitus. Meno kūrinio ir jo sukūrimo konteksto supratimas bei vertinimas formuoja estetinę nuovoką, asmeninės nuomonės idėjinę brandą ir meno kaip bendros žmonijos kultūros dedamosios suvokimą. Recenzijos, diskusijos, debatai meno kūrinių, artefaktų ar meno epochų savitumų temomis, meno atsiradimo ištakas, raidą ir perspektyvas siejant su amžiaus tarpsnio (III-IV gimnazijos klasės) aktualijomis, formuoja mokinių gebėjimą ne tik atpažinti, lyginti bei vertinti meno kūrinius, bet skatina meno sukeltas asmenines impresijas, susietas su „Menamo herojaus“ išgyvenimais ar patyrimais, priimti, tyrinėti, drauge įvertinant ir pažįstant save, meno įvairovę ir jo poveikį kaip natūralų, neatsiejamą asmenybės, jos bendražmogiškų vertybių ir kultūros perimamumo vystymosi procesą. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

19.1. Tinkamai vartoja meno sąvokas bei terminus, nuosekliai, pagrįstai apžvelgia, analizuoja, interpretuoja meno kūrinių raiškos elementus ir priemones atitinkamos meninės epochos kontekste bei lygina juos su dabarties menu ir kultūra (C1).

19.2. Išvardija pagrindinius menininko gyvenimo bruožus, įvertina ir interpretuoja patirtų asmeninių bei istorinių įvykių poveikį jo kūrybai, pastebi ryškiausius savitumus ir jų vertę meninės epochos ar visos meno istorijos kontekste (C2).

19.3 Analizuoja informacijos šaltinius ir geba nuosekliai, pilnai atskleisti, paaiškinti, parašyti ir pristatyti pasirinkto meno epochos ir jos ryškiausių artefaktų recenziją. Reflektuoja, lygina, apmąsto, kontekstualizuoja savo kūrybinę patirtį, identifikuoja, atskleidžia emocinius, intelektualinius, socialinius, kultūrinius patyrimus, siedamas juos su asmenine patirtimi, poreikiais, šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis. Diskusijose (debatuose) ir pan. renginyje, medijų meno ir (ar) išmaniųjų technologijų pagalba geba surengti savo nuomonės ar pozicijos prezentaciją (C3).

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

20. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė.

20.1. Pagrindinės meninės epochos ir jų kontekstai:

20.1.1. Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai. Apibūdinami, aptariami ir diferencijuojami pagrindiniai pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m.pr. K.) iki mūsų laikų. Demonstruojamas reikšmingiausias šalių meninis palikimas, turėjęs įtakos bendram įvairių menų ir kultūros vystymuisi. Pristatomos ir komentuojamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės meno pažinimo srityje. Parodomi ir nagrinėjami virtualūs Lietuvos ir žymiausi pasaulio muziejai, virtualūs audio gidai, audio ekskursijos ir jų turai, virtualių koncertų platformos. Pristatoma ir analizuojama Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS), leidžianti su meno parodomis ar atskirais meno objektais susipažinti virtualiai.

20.1.2. Pagrindinės meno rūšys. Nagrinėjamos ir klasifikuojamos pagrindinės meno rūšys – amatai, dekoratyvus menas, architektūra, piešimas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaidyba, mada, šokis, fotografija, kianas, konceptualus menas, dizainas. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti. Apibrėžiamas ir paaiškinamas pasaulio kultūrų poveikis meno įvairovei ir jo vertei.

20.1.3. Seniausios pasaulio civilizacijos iki mūsų eros. Apibūdinamos ir analizuojamos įvairių meno rūšių tradicijos seniausiose pasaulio civilizacijose – Mesopotamijoje, Persijoje, Egipte, Indijoje, Kinijoje, Japonijoje, Amerikoje, Afrikoje ir jų įtaka tolesnei meno raidai.

20.1.4. Antikinis menas. Išvardijamos, įvertinamos ir komentuojamos antikinio meno – Kretos-Mikėnų kultūros, Senovės graikų, Senovės romėnų (Romos respublikos laikotarpis) būdingų bruožų susiformavimo priežastys, nagrinėjami ir aptariami pagrindiniai šio laikotarpio ypatumai, demonstruojami žymiausi architektūros, vaizduojamojo meno bei muzikos pavyzdžiai. Apibūdinamas ir interpretuojamas to meto visuomenės ryšys su dabarties pilietinės visuomenės savikūra.

20.2. Pagrindiniai mūsų eros meno laikotarpiai:

20.2.1. Antikinis menas (tęsinys). Aptariamos ir apibrėžiamos mūsų eros (po Kristaus gimimo) antikinio Senovės romėnų (Romos imperijos laikotarpis) meno ypatumų susiformavimo priežastys, komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai ir demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Išskiriama ir aptariama senovės Romos imperijos tautų įvairovė, demonstruojami ir komentuojami įvairių menų pavyzdžiai. Apibrėžiamas ir apibūdinamas ikikrikščioniškas Lietuvos bei neeuropietiško kultūrų menas.

20.2.2. Ankstyvosios krikščionybės menas. Nagrinėjami ir paaiškinami krikščionių dailės, architektūros ir muzikos, atsiradusios Romos imperijos teritorijoje, svarbiausi bruožai bei jų susiformavimo priežastys. Apibūdinamas ir apibrėžiamas ankstyvosios krikščionybės dailės poveikis viduramžių plastinio meno raidai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Analizuojamos ryškiausios krikščionybės asmenybės bei meno kūriniuose įprasmintos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos.

20.2.3. Viduramžių epocha. Analizuojami ir apibrėžiami pagrindiniai viduramžių epochos, – Bizantijos, romanikos ir gotikos – meno laikotarpiai, aptariamos ir išvardijamos jų susiformavimo priežastys, komentuojami būdingi bruožai, demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai.

20.2.4. Renesansas. Apibūdinama ir analizuojama Renesanso – Vakarų ir Centrinės Europos

šalių kultūros ir visuomeninės minties raidos epocha, apibrėžiamos ir komentuojamos jos susiformavimo priežastys, ypatumai bei įtaka individualiai menininko savivokai. Aptariami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Apibūdinama ir komentuojama to laikmečio kūrėjo asmenybė bei nagrinėjamos ir diferencijuojamos sąsajos su dabarties kūrėju. Analizuojami epochos grožio idealai, šventumo vaizdavimo būdai ir jo atspindžiai mene.

20.2.5. Barokas ir vėlyvosios jo transformacijos. Analizuojamos, paaiškinamos ir apibendrinamos baroko epochos susiformavimo priežastys, apibrėžiami ir išvardijami grynojo, brandžiojo baroko bei rokoko būdingi bruožai. Analizuojami, apibrėžiami ir diferencijuojami Italijos, Flandrijos, Prancūzijos, Vokietijos, Ispanijos, Lotynų Amerikos ir Lietuvos baroko ypatumai. Tyrinėjami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išvardijami ir pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami vaizduojamojo meno kūriniai, atskleidžiantys kryptingą poveikį asmenybės formavimuisi.

20.2.6. Klasicizmas. Analizuojami, apibrėžiami ir nurodomi Europos ir Šiaurės Amerikos klasicizmo epochos meno kūrinių panašumai bei skirtumai, aptariami pagrindiniai bruožai, išvardijami, komentuojami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių pavyzdžiai bei jų kūrėjai. Analizuojami Šviečiamosios amžiaus ypatumai, apibrėžiami jam būdingi bruožai, stengiantis į juos pažvelgti per mokymosi visą gyvenimą prizmę.

20.2.7. Romantizmas. Analizuojamos, apibrėžiamos ir komentuojamos romantizmo epochos – kultūrinio judėjimo, filosofinių ir estetinių, meninių idėjų bei tendencijų visumos pagrindinės susiformavimo priežastys, apibūdinami ryškiausi savitumai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami meno kūriniai, paliečiantys žmogaus teisių ir lygių galimybių temą. Apibrėžiami ir komentuojami 17-19 amž. Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai, radę atgarsį to meto mūsų šalies meno kūrėjų darbuose.

20.2.8. Realizmas. Analizuojami ir paaiškinami pagrindiniai šio laikotarpio bruožai, apibrėžiama Barbizono mokyklos reikšmė bei kritinio realizmo ypatumai. Komentuojami ir pristatomi žymiausi šio laikotarpio meno kūriniai ir jų kūrėjai. Apibūdinamos to meto Lietuvos liaudies tradicijos, papročiai ir jų atspindys įvairiose meno rūšyse.

21. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė.

21.1. XIX amžiaus pabaigos menas:

21.1.1. Impresionizmas. Analizuojami, apibrėžiami ir komentuojami 19 a. II p. Prancūzijoje susiformavusios dailės, muzikos, literatūros šios stilistinės krypties pagrindiniai bruožai, demonstruojami žymiausi įvairių rūšių meno kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Tyrinėjama ir reflektuojama išpūdzio mene tema, įvertinant ją aplinkos tvarumo bei klimato kaitos kontekstuose.

21.1.2. Postimpresionizmas. Apibūdinamas, analizuojamas ir komentuojamas 19 a. pab., kaip priešprieša impresionizmui, pasireiškęs postimpresionistų dailininkų judėjimas. Analizuojama ir aiškinama neimpresionizmo kryptis, nagrinėjami *Pont-Aveno* mokyklos ir *Nabis* grupės būdingi bruožai, sezanizmo ypatumai. Pristatomi žymiausi šio dailininkų judėjimo atstovai, komentuojami ir demonstruojami jų darbai. Aptiriamas ir apibrėžiamas ekspresionizmas muzikoje, komentuojami ir klausomi žymiausi šio meno kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami meno kūriniai kaip streso įveikos bei išveikos rezultatai.

21.1.3. Secesija. Analizuojami, apibrėžiami ir paaiškinami secesijos, – meno stiliaus, siekusio sugrąžinti architektūrai, vaizduojamai ir taikomai dailei bei pramonės gaminiams meninės raiškos vienovę, susiformavimo ypatumai. Išskiriami ir pristatomi žymiausi šio meno stiliaus kūrėjai ir jų kūriniai, demonstruojami ir komentuojami Lietuvos secesijos meno pavyzdžiai, tyrinėjami jiems būdingi bruožai. Tyrinėjamos „Meno ir amatų sąjūdžio“ („*Arts and Crafts Movement*“) kūrybos ir atsakingo vartojimo sąsajos.

21.1.4. Simbolizmas. Analizuojamos ir tyrinėjamos simbolizmo – literatūros ir vaizduojamosios dailės sąjūdžio, naudojančio simbolius kaip raiškos priemonės, susiformavimo priežastys, išskiriami ir pristatomi pasaulyje žymiausi kūriniai bei jų kūrėjai. Analizuojamas ir aptiriamas Lietuvos simbolisto M. K. Čiurlionio kūrybinis palikimas bei jo sąsajos su gamta ir

gimtąja kalba.

21.2. XX amžiaus menas:

21.2.1. XX amžiaus I pusės Vakarų Europos klasikinio modernizmas. Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas pirmasis – klasikinio modernizmo menė etapas. Apibūdinamos, aptariamoms ir komentuojamos pagrindinės klasikinio modernizmo kryptys: fovizmas, ekspresionizmas, kubizmas, futurizmas, konstruktivizmas, dadaizmas, siurrealizmas ir kt. Apžvelgiamos ir reflektuojamos ir klasikinio modernizmo menė temos pilietinės visuomenės savikūros bei ekstremalių situacijų kontekste.

21.2.2. XX amžiaus I pusės Jungtinių Amerikos Valstijų vėlyvasis modernizmas. Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas antrasis – vėlyvojo modernizmo menė etapas. Apibūdinamos, nagrinėjamos ir komentuojamos pagrindinės vėlyvojo modernizmo menė kryptys: popartas, opartas, potapybinė abstrakcija, enviromentas, hepeningas ir kt. Analizuojama ir paaiškinama vėlyvojo modernizmo menė idėjų sąsaja su istorinės savimonės, nacionalinio saugumo, holokausto bei karo temomis.

21.2.3. Funkcionalizmas architektūroje. Tyrinėjamas funkcionalizmas architektūroje, padaręs šioje menos srityje visame pasaulyje perversmą. Nagrinėjamos ir paaiškinamos Lietuvos Bauhauzo architektūros stiliaus apraiškos. Pristatomi ir demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išskiriami jų kūrėjai. Tyrinėjami specifiniai architektūriniai judėjimai bei kryptys: racionalizmas, organinė architektūra, brutalizmas, metabolizmas. Analizuojama ir paaiškinama pokario situacija Lietuvoje ir jos poveikis pilietinės visuomenės savikūrai, partizaniniam pasipriešinimui.

21.2.4. XX amžiaus II pusės menas. Aptariama ir komentuojama to meto istorinė situacija bei jos poveikis naujų meno kryptų atsiradimui. Apibrėžiamos, aptariamoms ir komentuojamos žymiausios šio laikotarpio menė kryptys, nagrinėjami ryškiausi bruožai, būdingi abstrakčiam ekspresionizmui, fotorealizmui, hepeningui, instaliacijai, kinetiniam menui, kūno menui, minimalizmui, objektų dailei, performansui, popdailei bei iš jos kilusiam proceso menui, „ready-made“, videodailei bei žemės menui. Analizuojama ir reflektuojama šio laikotarpio menė sąsaja su žmogaus teisių, lygių galimybių, socialinės ir ekonominės plėtros bei aplinkos tvarumo temomis. Komentuojama, apibrėžiama intelektualinės nuosavybės sąvoka, nagrinėjamos nematerialaus turto (muzikos, literatūros, vizualaus meno kūrinių, atradimų bei išradimų, simbolių, dizaino ir pan.) kūrėjų teisės, išvardijamos dažniausiai pasitaikančios intelektualinės nuosavybės rūšys, pristatomas Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos (LATGA) veikla.

21.2.5. Performansų menas. Fluxus judėjimas. Aptariami ir pristatomi šio judėjimo kūrybiniai principai, žymiausi kūrėjai – Jurgis Mačiūnas ir Jonas Mekas ir demonstruojami jų darbai. Įvardijamos ir įvertinamos to meto žmogaus teisės, lygios galimybės bei jų poveikis įvairių meno rūšių kūrybai.

21.3. XXI amžiaus pradžios menas:

21.3.1. Meno įvairovė, kryptys ir tendencijos. Analizuojami, tyrinėjami ir apibendrinami šio laikotarpio įvairių meno kūrybos ypatumai tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje. Apžvelgiamos ir reflektuojamos kultūros įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai, finansinio raštingumo temos bei jų atspindys XXI pradžios menė. Analizuojama, aptariama ir įrodoma kultūros paveldo saugojimo reikmė ir svarba taikos ir sudėtingų geopolitinių įvykių (pvz. Sirijos karas, Ukrainos karas) metu. Nagrinėjama ir kritiškai vertinama kosmopolitizmo sąvoka tautos kultūros paveldo reikšmės suvokimo kontekste.

21.3.2. Minimalizmas. Pristatoma ir komentuojama minimalistinio menė idėja ir jos atspindys įvairiose menė rūšyse. Paaiškinami pagrindiniai šio meninio stiliaus bruožai, išvardijami žymiausi menė kūrėjai, demonstruojami žinomiausi jų darbai. Aiškinamas ir įvardijamas šios menė stiliaus ryšys su paprastumu, logikos, tvarkos ir aplinkos tvarumo temomis.

21.3.3. Postmodernizmas. Pristatomas, analizuojamas ir komentuojamas postmodernizmo daugiastilistiškumas, ribų tarp menė ir populiariosios kultūros nykimas, pesimizmo, ciniškumo ir būties kvestionavimo priežastys. Aptariamoms, išskiriamoms ir išvardijamos postmodernizmo menė sąsajos su kultūrų įvairovės, globalizacijos, originalumo siekio, integracijos bei „pastišo“ temomis.

21.3.4. Išmaniosios technologijos ir dabartinis menas. Analizuojamos ir aptariamoms netradiciškumo, provokacijos menė apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų

sintezės galimybės, požiūrio į grožį pokyčiai. Tyrinėjami ir komentuojami trimatės grafikos, gatvės meno, grafiti, vaizdo žaidimų meno pavyzdžiai. Demonstruojami Ai Veivei (Ai Weiwei), Benksis (Banksy), Treisi Ermin (Tracey Karima Emin), Deimieno Hersto (Damien Hirst) ir Džef Kunsas (Jeff Koons) meno darbai. Apibrėžiamas, apibūdinamas ir komentuojamas socialinės ir ekonominės plėtros, aplinkos tvarumo, ekstremalių situacijų, klimato kaitos bei geopolitinių konfliktų temų poveikis įvairių rūšių menininkams bei jų kūrybai.

VI SKYRIUS MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

22. Vertinimas menų istorijos pamokose – tai mokinio pasiekimų fiksavimas, paremtas bendrojoje programoje aprašytais pasiekimų požymiais, drauge atsižvelgiant į asmeninį pažangos rezultatą. Menų istorijos pamokose pasiekimų vertinimas įgyvendinamas fiksuojant pasiekimus keturiais lygiais – slenkstiniu, patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu. Vertinant mokinių pasiekimus svarbu atsižvelgti ir į asmeninį mokinio iniciatyvumą, norą bei pastangas meną pažinti tiesioginiu būdu, t. y. renginių lankymo dažnį (rekomenduojama 1–2 kartus per mėnesį).

23. Mokinių pasiekimus ir pažangą vertinant pažymiais rekomenduojama juos sieti su pasiekimų lygiais: I slenkstinis lygis – 4, II patenkinamas lygis – 5–6, III pagrindinis lygis–7–8, IV aukštesnysis lygis– 9–10.

24. Apibrėžiant pasiekimų lygių požymius naudotos mokinių pasiekimų augimą rodančios skalės ir sąvokos:

24.1. kūrybiškumo – geba kelti naujas idėjas, savarankiškai, nestereotipiškai, greitai orientuotis meno istorijos procesuose, sudėtingose situacijose, lengvai ir netipiškai spręsti problemas. Kuo aukštesnis nestandartinio, originalaus mąstymo ir kūrybingų išvalgų, palyginimų, nuomonės, pozicijos pateikimo lygmuo, tuo geriau vertinamas pasiektas rezultatas.

24.2. savarankiškumo ir organizuotumo – šis kriterijus rodo iškeltų uždavinių sudėtingumą: ar mokinytis dirba padedamas mokytojo, ar iš dalies savarankiškai (nukreipiamas mokytojo), ar savarankiškai (tik konsultuodamasis ir diskutuodamas). Šis kriterijus atskleidžia, ar mokinytis geba savarankiškai, tiesioginiu būdu lankytis meno renginiuose, noriai buria šeimą, draugus, ar laukia mokytojo pagalbos. Kuo tiesioginis meno suvokimas, recenzijų rašymas, diskusijų, debatų ar panašių renginių organizavimo procesas savarankiškesnis ir organizuotesnis, tuo aukščiau turėtų būti vertinami rezultatai.

24.3. kompleksškumo ir sudėtingumo – paprastomis laikomos užduotys, kurios reikalauja nesudėtingų, vieno ar tik kelių žingsnių sprendimų, vidutinio sudėtingumo – reikalaujančios kelių inovatyvių, kūrybinių uždavinių sprendimų, sudėtingomis ir kompleksiskomis – reikalaujančios puikių gebėjimų ir kūrybiškų sprendimų. Vertinant rekomenduotina vadovautis principu, kad kuo recenzija, asmeninės nuomonės, pozicijos, refleksijos pristatymo kūrybinis sprendimas yra technologiškai brandesni (tinkamai naudojamos išmaniosios technologijos), gilesnių išvalgų, reikiamų žinių, sąsajų, kompleksiškesnio ir sudėtingesnio pobūdžio – tuo darbo rezultatas turėtų būti geriau vertinamas. Pažymėtina, kad kartais recenzijos ar diskusijų, debatų ir panašių renginių organizavimas gali būti vertinami pagal kitus kriterijus – pavyzdžiui konceptualumo, tuomet kompleksškumo ir sudėtingumo kriterijai gali būti antraeiliai.

24.4. kontekstualumo – šis kriterijus turi atspindėti mokinių žinias apie meno epochų, laikotarpių estetines dorovines aplinkas. Kuo platesnės, gilesnės, įvairesnės, turtingesnės žinios apie nagrinėjamos meno epochos kūrinių ypatumų susiformavimo priežastis, estetinį dorovinį kontekstą, tuo geresnius rezultatus jos liudija.

24.5. komunikabilumo – šis kriterijus turi atskleisti mokinių gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti, rengiant diskusijas, debatus ar panašius renginius aktualiomis menų istorijos bei amžiaus tarpsnio (III–IV gimnazijos klasės) temomis. Taip pat svarbus mokinio gebėjimas diskutuoti, pateikti savo nuomonę, poziciją, išvalgą ir gerbti kitus.

25. Vidurinio ugdymo programoje menų istorijos mokymosi pasiekimai vertinami pažymiais, išlaikant dermę tarp kaupiamojo ir apibendrinamojo vertinimo, susitelkiant į mokinių savarankiško

mokymosi įgūdžių stiprinimą, daugiau dėmesio skiriant tiriamųjų darbų vertinimui bei meno renginių lankymui. Mokytojas turėtų vertinti ne tik mokymosi rezultata, bet ir mokinių pastangas bei daromą pažangą siekiant užsibrėžtų ugdymo(si) tikslų. Atsižvelgiant į tai, kad menų istorijos dalyko temos suskirstytos mėnesiais, tris pamokas skiriant teorinei medžiagai pristatyti, nagrinėti ir įsisąvinti, o ketvirtą – kontaktiniu būdu ar virtualiai aplankyto meno renginio recenzijoms, originaliems refleksijų pristatymams bei diskusijoms, kaupiamasis vertinimas atliekamas ugdymo programos temos, ciklo bei ugdymo laikotarpio (pusmečių ar trimestrų) pabaigoje. Metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Viso ugdymo proceso metu mokiniai įtraukiami į vertinimo procesą, skatinami įsivertinti savo ir kitų klasės draugų daromą pažangą, tačiau pagrindinis menų istorijos dalyko tikslas – padėti rasti mokiniams daugiausia estetinių emocijų sukeliančią meno rūšį ir tapti menui imliu visuomenės nariu. Mokinių pasiekimai apibendrinami vertinant mokinio per nustatytą ugdymo laikotarpį padarytą pažangą, orientuojantis į Bendrojoje programoje aprašytus mokinių pasiekimų lygių požymius. Baigiant vidurinio ugdymo programą mokinių pasiekimų vertinimą sudaro metinis pažymys, organizavimas ir dalyvavimas baigiamajame diskusijų, debatų bei panašiam renginyje, pristatant labiausiai patinkančios meno rūšies kūrėją ir jo kūrybą.

VII SKYRIUS
MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

26. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)			
Tyrinėja meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus ir komentuoja jų susiformavimo priežastis (A1.1.)	Tyrinėja meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, komentuoja jų susiformavimo priežastis, apibūdina ir apibendrina esminius jų bruožus (A1.2.)	Tyrinėja, apibūdina ir interpretuoja meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus (ypatumus) bei meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibendrina juos remdamiesi pagrįstais duomenimis bei faktais. Sukuria prezentacijas, naudodami techninius, programinius įrankius (A1.3.)	Tyrinėja, apibūdina ir atpažįsta meno reiškinius įvairiose aplinkose (kultūrinėje, skaitmeninėje ir kt.). Analizuoja, palygina ir demonstruoja meninių epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Pagrindžia ir paaiškina savo išvagas, paaiškinimus. Sukuria originalius pristatymus, naudodami techninius, programinius įrankius. Lanksčiai integruoja turimas žinias ir sukuria originalų rezultatą (A1.4.)
Tyrinėja meno artefaktus, jų raiškos priemones bei technologijas ir priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui (A2.1.)	Tyrinėdami meno artefaktus, jų raiškos priemones bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui, pagrindžia faktais esminius jų požymius (A2.2.)	Tyrinėja meno artefaktus, jų raiškos priemones bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui, komentuoja menų istorijos procesus. Savarankiškai lankosi muziejuose, parodose, koncertuose ir įvairiomis formomis pristato bei pagrindžia sukeltas impresijas (A2.3.)	Tyrinėja meno artefaktus, jų raiškos priemones bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui. Savarankiškai lankosi muziejuose, parodose, koncertuose bei įvairiomis formomis (prezentacija, debatai, recenzija, diskusija) pristato bei pagrindžia sukeltas impresijas, kritinius vertinimus. Analizuoja ir apibendrina meno raiškos priemones (A2.4.)

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis (A3.1.)	Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, tinkamai taiko sąvokas (A3.2.)	Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausias komponentus, tinkamai ir pagrįstai taiko sąvokas. Atpažįsta įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones (A3.3.)	Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausias komponentus, tinkamai ir pagrįstai vartoja sąvokas. Nagrinėja, vertina ir komentuoja meno kūrinio idėjos ir raiškos harmoniją asmeninės patirties, šeimos, bendruomenės ir visuomenės poreikių ir vertybių kontekste (A3.4.)
2. Meno pažinimas ir vertinimas (B)			
Įvertina laiką bei reikiamus resursus kartu su draugais, būtinus meną tyrinėti, suvokti tiesiogiai ir jį vertinti (B1.1.)	Savarankiškai įvertina laiką bei reikiamus techninius resursus, būtinus meną tyrinėti, suvokti tiesiogiai ir jį vertinti. Komentuoja ir įvertina meno teikiamą naudą (B1.2.)	Savarankiškai ir draugėje įvertina laiko sąnaudas bei reikiamus techninius resursus, būtinus meną tyrinėti, suvokti tiesiogiai (lankymasis parodose, koncertuose, spektakliuose, performansuose ir pan.) ir jį vertinti. Analizuoja ir įvertina pokyčius menų istorijos raidoje (B1.3.)	Savarankiškai planuoja ir įvertina laiko sąnaudas bei reikiamus techninius resursus, būtinus meną tyrinėti, suvokti tiesiogiai (lankymasis parodose, koncertuose, spektakliuose, performansuose ir pan.) ir jį vertinti. Diskutuoja meno epochų konteksto bei asmeninių patirčių temomis (B1.4.)
Analizuoja bei vertina meno kūrinis, jų raiškos elementus ir priemones (B2.1.)	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinis, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus (B2.2.)	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinis, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus bei komentuoja impresijas asmeninės patirties kontekste (B2.3.)	Analizuoja, interpretuoja, komentuoja bei vertina meno kūrinis, jų raiškos elementus ir priemones, savarankiškai ir drauge ieško atsakymų. Atpažįsta, apibrėžia bei išvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei jas analizuoja, vertina asmeninės patirties kontekste (B2.4.)

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
Cituoja elgesio meno erdvėse reikalavimus bei taisykles, ir apibūdina meno žanrą, keliantį daugiausia pozityvių meninių emocijų (B3.1.)	Demonstruoja mandagaus elgesio meno erdvėse gebėjimus, ir atranda, apibūdina ir įvertina meno žanrą, keliantį daugiausia pozityvių meninių emocijų (B3.2.)	Integruoja kultūringą elgesį meno erdvėse (parodos, spektakliai, koncertai, performansai) su laisva meno pajauta ir vertina atrastą bei įvertintą meno žanrą, keliantį daugiausia pozityvių meninių emocijų (B3.3.)	Integruoja kultūringą elgesį meno erdvėse (parodose, spektakliuose, koncertuose, performansuose ir pan.) su laisva meno pajauta bei refleksijomis, padedančiomis tyrinėti labiausiai patinkančią meno rūšį ir ją įvertinti (B3.4.)
3. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Atpažįsta ir interpretuoja meno epochų kūrinius bei artefaktus (C1.1.)	Atpažįsta, interpretuoja ir analizuoja meno epochų artefaktus. Reflektuodamas komentuoja pristatymus klasės, mokyklos bendruomenės aplinkoje (C1.2.)	Atpažįsta, interpretuoja ir tyrinėja meno epochų artefaktus. Komentuoja išvalgas ir išplėtoja etiškus argumentus (C1.3.)	Tyrinėja, išvardija, reflektuoja ir komentuoja meno epochų artefaktus. Atpažįsta, apibrėžia, įvertina bei integruoja juos su šiuolaikinio meno bei kultūros kontekstais (C1.4.)
Atpažįsta, aptaria menininkų gyvenimus bei jų meno kūrinius (C2.1.)	Atpažįsta, nagrinėja ir aptaria, menininkų gyvenimus bei jų meno kūrinius (C2.2.)	Atpažįsta, nagrinėja ir komentuoja menininkų gyvenimus bei jų meno kūrinius. Išskiria ryškiausius jų kūrybos savitumus bei vertę ne tik menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims (C2.3.)	Atpažįsta, nagrinėja ir komentuoja ir išskiria ryškiausius menininkų gyvenimų bruožus, įvertina patirtų įvykių poveikį jų kūrybai, parodo jos vertę ne tik menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims (C2.4.)
Pasitelkiant medijų meno raiškos priemones ar išmaniąsias technologijas pristato meno kūrinio recenziją ir apibendrina savo kūrybinę patirtį (C3.1.)	Pasitelkiant medijų meno raiškos priemones ar išmaniąsias technologijas pristato meno kūrinio recenzijas, dalyvauja diskusijose, debatuose ir analizuoja, apibrėžia, komentuoja bei kontekstualizuoja savo kūrybinę patirtį (C3.2.)	Pasitelkiant medijų meno raiškos priemones ar išmaniąsias technologijas nuosekliai pagrindžia ir pristato, meno kūrinio recenzijas, aktyviai dalyvauja diskusijose, debatuose bei panašiuose renginiuose. Analizuoja, apibrėžia, komentuoja ir kontekstualizuoja savo kūrybinę patirtį, įvardija emocijus, intelektualinius patyrimus, asmenines	Pasitelkiant medijų meno raiškos priemones ar išmaniąsias technologijas geba nuosekliai, pilnai pagrindžia ir pristato pasirinktos meno epochos ir jos ryškiausių artefaktų recenziją. Aktyviai dalyvauja diskusijose, debatuose ir panašiuose renginiuose bei apibrėžia, diferencijuoja, išskiria, komentuoja, kontekstualizuoja meno sukeltas

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		įžvalgas bei pastebėjimus (C3.3.)	asmenines impresijas, įvardija emocinius, intelektualinius, socialinius, kultūrinius patyrimus, siedamas juos su asmenine patirtimi, poreikiais, šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis (C3.4.)
